

**ОДГОВОРИ НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉАНА ПИТАЊА У ВЕЗИ СА ПРИМЕНОМ
ОДЛУКЕ О СМЕРНИЦАМА ЗА ПРИМЕНУ ОДРЕДАБА ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ
ПРАЊА НОВЦА И ФИНАНСИРАЊУ ТЕРОРИЗМА ЗА ОБВЕЗНИКЕ НАД
КОЈИМА НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ ВРШИ НАДЗОР („Службени гласник РС“,
бр. 13/2018) (у даљем тексту: Смернице)**

Датум последњег ажурирања:
5. новембар 2018. године

бр. питања	1.
тачка 4.	Израда анализе ризика
питање	<p>Да ли су обвезници дужни да анализу ризика из члана 6. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Службени гласник РС“ бр. 113/2017 – у даљем тексту: Закон) израде као један апстрактни правни акт, или је потребно на основу критеријума из Закона и Смерница израђивати анализу ризика за сваку појединачну странку? Додатно, да ли се интерним актом могу, односно морају одредити, у складу са Законом и Смерницама, околности које указују на постојање ризика од прања новца и финансирања тероризма, те на основу тог акта, приликом израде анализе ризика за сваку странку/трансакцију сврставати у одређену категорију постојања ризика?</p>
одговор	<p>Анализа ризика обвезника заснива се на анализи ризика од прања новца и финансирања тероризма у односу на целокупно пословање обвезника, као и на анализи тог ризика за сваку групу или врсту странке, пословног односа, производа/услуге које пружа, односно трансакције.</p> <p>Обвезник Закона, над којима надзор врши Народна банка Србије (у даљем тексту: НБС), у складу са Смерницама, идентификује сваки сегмент свог пословања (изворе ризика), тј. врсту, обим и сложеност свог пословања, све постојеће и нове производе/услуге, процесе, активности и поступке како би проценио у ком сегменту пословања се може појавити претња од прања новца и финансирања тероризма (вероватноћа појаве ризика).</p> <p>Анализа ризика садржи карактеристике странака, производа/услуга, трансакција, начина успостављања пословног односа и географских локација и, довођењем у везу тих специфичних карактеристика, обвезник процењује вероватноћу да ће се производи/услуге, трансакције, начин успостављања пословног односа и географских локација искористити у сврху прања новца и финансирања тероризма, последице које у конкретној ситуацији могу настати и ниво изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма. Анализа ризика за сваку групу или врсту странке, пословног односа, трансакције, производа/услуге, начин успостављања пословног односа има за циљ утврђивање критеријума на основу којих ће обвезник сваку појединачну странку, пословни однос, производ/услугу или трансакцију сврстати у категорију</p>

	<p>ризика у складу са Законом.</p> <p>У том смислу, од пословања сваког обвезника (примера ради од врсте и карактеристика странака тог обвезника, обима његовог пословања, врсте производа које нуди и др.) и његове склоности ка преузимању ризика, зависе и који ће се поступци за управљање тим ризиком дефинисати.</p> <p>Анализа ризика дефинисана чланом 6. Закона мора имати садржину утврђену Законом и Смерницама.</p>
--	---

бр. питања	2.
тачка 7.	Ризик странке
питање	Да ли се при процени ризика процењује ризик странке са којом се успоставља пословни однос или ризик стварног власника или оба ризика?
одговор	<p>Ризик странке као један од основних врста ризика које је обвезник увек дужан да узме у обзир, регулисан је одредбама тачке 7. Смерница, при чему су посебно наведене околности које могу указати на висок ризик од прања новца и финансирања тероризма и то у односу на начин пословања и врсту професионалне делатности, репутацију, власничку и организациону структуру, као и понашање странке у вези с пословним односом или трансакцијом. Имајући у виду да је стварни власник странке физичко лице које посредно или непосредно има у својини или контролише странку, те да с тим у вези има доминантан утицај у доношењу одлука у односу на све напред наведене околности, обвезник при оцени ризика странке посебну пажњу треба да обрати на утицај њеног стварног власника на ниво ризика странке, на начин на који је то уређено Смерницама. Тако на пример, обвезник је дужан да примењује појачане радње и мере у односу на странку чији је стварни власник функционер, без обзира што друге околности не указују на висок ризик.</p> <p>То значи да је дужност обвезника да процени ризик странке, при чему је дужан да идентификује и ризик стварног власника странке, тако да на коначну процену ризика странке увек утиче и процена ризика стварног власника странке.</p>

бр. питања	3.
тачка 15.	Прибављање и садржина писмене изјаве
питање	У тачки 15. Смерница предвиђено је да се од странке прибавља писмена изјава о томе да ли је странка функционер, члан уже породице функционера или блиски сарадник функционера. Такође, у ставу 4. алинеја прва исте тачке прописано је да изјава садржи и податке функционера (име и презиме, датум и место рођења, пребивалиште или боравиште и ЈМБГ, врста и број личног документа, назив

	издаваоца, датум и место издавања) који успоставља пословни однос или врши трансакцију, односно за кога се успоставља пословни однос или врши трансакција.
одговор	<p>Одредбама тачке 15. Смерница уређена је садржина писмене изјаве о томе да ли је странка функционер, члан уже породице функционера или блиски сарадник функционера. Наведена изјава увек садржи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – изјашњење о томе да ли је странка функционер према критеријумима из Закона (у изјави треба таксативно навести све случајеве предвиђене Законом); – податке о томе да ли је функционер физичко лице које обавља или је у последње четири године обављало високу јавну функцију у држави, односно другој држави или међународној организацији, да ли је члан породице функционера или његов блиски сарадник; – податке о периоду обављања те функције; – податке о врсти јавне функције коју функционер обавља или је обављао у последње четири године; – податке о породичном односу, ако је странка члан уже породице функционера; – податке о врсти пословне сарадње, ако је странка блиски сарадник функционера. <p>Додатно, ако је странка функционер који успоставља пословни однос или врши трансакцију у своје име и за свој рачун, по пуномоћју за друго лице или ако у име странке која је функционер успоставља пословни однос или врши трансакцију пуномоћник, писмена изјава из тачке 15. став 3. алинеја прва Смерница садржи и податке из одредбе тачке 15. став 4. алинеја прва (име и презиме, датум и место рођења, пребивалиште или боравиште и ЈМБГ функционера који успоставља пословни однос или врши трансакцију, односно за кога се успоставља пословни однос или врши трансакција, као и врсту и број личног документа, назив издаваоца, датум и место издавања).</p> <p>Имајући у виду наведено, ако члан уже породице функционера или блиски сарадник функционера у своје име и за свој рачун успоставља пословни однос или врши трансакцију, писмена изјава странке из тачке 15. став 3. алинеја прва Смерница не садржи податке из тачке 15. став 4. алинеја прва, будући да су ти подаци обавезна садржина писмене изјаве само ако, како је то у Смерницама и наведено, странка која је функционер успоставља пословни однос или врши трансакцију (у свој и за туђи рачун), односно ако друго лице за функционера успоставља пословни однос или врши трансакција.</p> <p>Међутим, како је у циљу адекватног управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма, поред осталих појачаних радњи и мера из члана 38. став 2) Закона, неопходно да обвезник прати трансакције и друге пословне активности и члана уже породице функционера или блиског сарадника функционера, потребно је прикупити податке који</p>

	<p>недвосмислено потврђују везу функционера и странке, односно њеног стварног власника, која је члан уже породице функционера или његов блиски сарадник (нпр. име и презиме и датум рођења). Прикупљање наведених података неопходно је и у случају када у име странке која је члан уже породице функционера или блиски сарадник функционера пословни однос успоставља или трансакцију врши пуномоћник или законски заступник.</p> <p>Ово такође значи да када је странка физичко лице или када у име странке која је физичко лице пословни однос успоставља или трансакцију врши пуномоћник или законски заступник, потребно прибавити писмену изјаву странке из тачке 15. став 3. алинеја прва Смерница и извршити увид у регистар функционера који води Агенција за борбу против корупције, јер је такав начин провере података свим обвезницима једнако доступан. Остале активности обвезник предузима само уколико је у могућности. Наведена писмена изјава прибавља се и за стварног власника странке, при сваком успостављању пословног односа са правним лицем, предузетником, лицем страног права или лицем грађанског права.</p>
--	--

бр. питања	4.
тачка 15.	Поступак којим се утврђује да ли је странка или стварни власник странке функционер
питање	Да ли су начини утврђивања да ли је странка или стварни власник странке функционер прописани алтернативно у тачки 15. Смерница, односно да ли обвезник сам уређује који начин утврђивања ће користити?
одговор	Поступак којим се утврђује да ли је странка или стварни власник странке функционер, члан уже породице функционера или блиски сарадник функционера уређује обвезник. У складу са Смерницама, кључни извор информација о томе да ли је странка функционер треба да буду радње и мере познавања и праћења странке, а обвезник користи и друге применљиве изворе информација које могу бити корисне за идентификовање функционера а прописане су одредбама тачке 15. став 3. Смерница, како би дошао до релевантних информација за идентификовање функционера. Сматрамо да би обвезник требало да предузме најмање две активности у поступку утврђивања да ли је странка функционер, имајући у виду да је Смерницама прописано да обвезник предузима активности (две или више), при чему смо мишљења да је прибављање изјаве од странке и увид у регистар функционера који води Агенција за борбу против корупције начин провере података који је свим обвезницима једнако доступан, тако да би те две активности требало сматрати обавезним, а остале обвезник предузима само уколико је у могућности. Свакако, фокус обвезника треба да буде на циљу – недвосмислено

	<p>утврђивање да ли је у конкретном случају странка односно стварни власник странке функционер, члан уже породице функционера или блиски сарадник функционера. Додатно истичемо да, у случају да је обвезник својим унутрашњим актима предвидео да се прибављање писмене изјаве спроводи и у односу на странке са којима је пословни однос успостављен пре ступања Закона на снагу, а не само приликом успостављања новог пословног односа, сматрамо прихватљивим да се попуњавање изјаве затражи приликом њеног првог доласка код обвезника, односно приликом редовног ажурирања података те странке у оквиру праћења њеног пословања у складу са утврђеном категоријом ризика - и без стављања клијента у положај обавезног доласка код обвезника искључиво ради потписивања изјаве.</p>
--	--

бр. питања	5.
тачка 21.	Израда и ажурирање годишње оцене изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма
питање	<p>Имајући у виду да је обвезник дужан да најмање једном годишње оцени укупну изложеност ризику од прања новца и финансирања тероризма, те да је рок за доношење интерног акта Законом одређен само у случају интерних аката из члана 6. став 6. Закона, у случају да је обвезник последњи пут израдио годишњу Анализу ризика у 2017. години, да ли је прихватљиво да по критеријумима из Смерница, нова годишња анализа буде извршена у току 2018. (после почетка примене Закона) и за период који би обухватио део података из 2017. године и део из 2018. године?</p>
одговор	<p>У складу са чланом 6. Закона, обвезник је дужан да изради и редовно ажурира анализу ризика од прања новца и финансирања тероризма при чему ова анализа садржи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) анализу ризика у односу на целокупно пословање обвезника и 2) анализу ризика за сваку групу или врсту странке, односно пословног односа, односно услуге које обвезник пружа у оквиру своје делатности, односно трансакције. <p>С тим у вези, тачком 4. Смерница је дефинисано да у процесу израде анализе ризика у односу на целокупно пословање обвезник процењује вероватноћу да ће се његово пословање искористити у сврху прања новца или финансирања тероризма, због чега је неопходно да идентификује сваки сегмент свог пословања (изворе ризика) тј. да анализира врсту, обим и сложеност свог пословања, да анализира све производе/услуге које пружа или ће пружати, да анализира све процесе, активности и поступке које примењује у обављању своје делатности и да утврди да ли и у ком сегменту пословања постоји вероватноћа појаве претње од прања новца и финансирања тероризма као и њену висину. Након тога је</p>

обвезник дужан да процени негативне последице које би могле да настану. Затим је, а на основу процењене вероватноће појаве ризика и процењених негативних последица, дужан да за сваки сегмент свог пословања утврди ниво изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма. На овај начин обвезник идентификује сегменте пословања којима треба дати приоритет у предузимању активности ради ефикасног управљања овом врстом ризика.

Даље, обвезник пословном политиком треба да дефинише са којим врстама странака има намеру да успоставља пословни однос и на који начин, које производе/услуге има намеру да пружа, које ће врсте трансакција обављати и на који начин, па с тим у вези у процесу израде анализе ризика обвезник треба да утврди карактеристике странака, производа/услуга, трансакција, начине успостављања пословног односа и да процени да ли постоји вероватноћа да ће се искористити за прање новца и финансирање тероризма, последице које могу настати и ниво изложености ризику од прања новца и финансирању тероризма. Анализа ризика за сваку групу или врсту странке, пословни однос, трансакцију, производ/услугу, начин успостављања пословног односа има за циљ утврђивање критеријума на основу којих ће обвезник сваку појединачну странку, пословни однос, производ/услугу или трансакцију сврстати у категорију ризика у складу са Законом.

У складу са ставом 1. члана 6. Закона, обвезник је, поред обавезе да изради анализу ризика од прања новца и финансирања тероризма, дужан и да је редовно ажурира у складу са смерницама које доноси орган надлежан за вршење надзора над применом Закона. Поред наведеног, одредбом тачке 4. став 1. Смерница, редовно ажурирање анализе ризика условљено је и проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма на националном нивоу, која се у складу са чланом 70. став 2. Закона израђује у писменој форми и ажурира најмање једном у три године.

На основу свега наведеног, обвезник је дужан да изради анализу ризика, коју је у обавези редовно да ажурира, нарочито уколико дође до битних промена пословне стратегије и политике, које могу да доведу до битних промена у његовом пословању, као и структури странака, врсти производа и услуга које нуди, већем преузимању ризика, нпр. географског (оријентација пословања са високо ризичним земљама) и друго, а најмање једном у три године (ради усклађивања са националном проценом ризика).

У складу са одредбом тачке 21. став 1. Смерница, ради адекватног управљања ризиком, обвезник је дужан да најмање једном годишње оцени своју укупну изложеност

	<p>ризик од прања новца и финансирања тероризма, о чему је, сагласно ставу 4. исте тачке Смерница, дужан да достави извештај органу у чијем је то делокругу (у случају банака – извршном одбору банке). Ову укупну изложеност ризику од прања новца и финансирања тероризма, која треба најмање једном годишње да се оцењује, треба разликовати од анализе ризика коју је обвезник дужан да изради сагласно члану 6. Закона. Код давања годишње оцене укупне изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма треба да се обухвате фактори дати у тачки 21. Смерница и да се изврши њихова анализа као и да се анализирају све мере које обвезник предузима ради ублажавања ризика од прања новца и финансирања тероризма (не мисли се само на мере познавања и праћења странке прописане Законом), а које, између осталог, укључују и благовремено идентификовање и процену ове врсте ризика, усвајање и примену адекватних унутрашњих аката, успостављање одговарајуће организационе структуре као и континуирано праћење и надзор над овим ризиком.</p> <p>Оцена укупне изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма има за циљ да обвезник утврди да ли постоје и који су недостаци система за спречавање прања новца и финансирања тероризма откривени у току претходне године и којим негативним последицама могу изложити обвезника, као и да се благовремено предложе мере за њихово отклањање и за унапређење система управљања ризиком од прања новца и финансирања тероризма.</p> <p>У том смислу, годишња оцена укупне изложености ризику од прања новца и финансирања тероризма за 2017. годину (сагласно тачки 21. Смерница) може бити извршена током 2018. године.</p> <p>Такође, обвезник је у обавези да унутрашњи акт у вези са анализом ризика од прања новца и финансирања тероризма (сагласно члану 6. Закона) изради до 25. марта 2018. године у складу са смерницама које доноси орган надлежан за вршење надзора над применом Закона и проценом ризика од прања новца и финансирања тероризма на националном нивоу.</p>
--	---

бр. питања	6.
	Обавештавање НБС о усаглашавању интерних аката обвезника са одредбама Смерница
питање	Да ли је, након усаглашавања интерних аката са Смерницама, потребно обавестити и/или доставити НБС усаглашене интерне политике и процедуре и Анализу ризика или ће исти бити предмет провере при редовним контролама?

одговор	<p>Одредбама Смерница није прописана обавеза достављања усаглашених политика односно процедура, као ни других аката. Ипак, обвезник је био дужан да своје унутрашње акте усклади са одредбама Смерница најкасније до 25. марта 2018. године.</p> <p>Такође, у складу са одредбом члана 6. став 4. Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма, обвезник је дужан да анализу ризика достави Управи за спречавање прања новца и органима надлежним за вршење надзора над применом тог закона, на њихов захтев, у року од три дана од дана испостављања тог захтева, осим ако орган надлежан за вршење надзора захтевом не одреди дужи рок.</p>
----------------	--

бр. питања	7.
	Усклађивање унутрашњих аката привредног друштва које обавља послове финансијског лизинга, а које је у ликвидацији, са одредбама Смерница
питање	Да ли постоји обавеза да привредно друштво које обавља послове финансијског лизинга усклади унутрашње акте са Смерницама, ако је то привредно друштво у ликвидацији?
одговор	<p>Законом о финансијском лизингу („Службени гласник РС“, бр. 55/2003, 61/2005 и 31/2011, 99/2011 - др. закони) прописано је да се поступак добровољне ликвидације спроводи, уз сагласност НБС, над даваоцем лизинга чија је скупштина донела одлуку о престанку рада, као и то да се на тај поступак сходно примењују одредбе закона којим се уређује поступак добровољне ликвидације друштава за осигурање (члан 13к. став 5. Закона о финансијском лизингу).</p> <p>Законом на чију примену упућује Закон о финансијском лизингу - Законом о стечају и ликвидацији банака и друштва за осигурање („Службени гласник РС“, бр. 14/2015), над друштвима за осигурање и даваоцима финансијског лизинга који се, на основу сагласности НБС налазе у поступку ликвидације, НБС врши посредни и непосредни надзор, у складу са прописима којима је уређено пословање тих финансијских институција (члан 29. став 5. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштва за осигурање).</p> <p>Смерницама је предвиђена обавеза свих финансијских институција над којима НБС врши надзор да сачине своју анализу ризика од прања новца и финансирања тероризма, у складу са специфичним околностима под којима послује сваки конкретни обвезник.</p> <p>Из наведеног произлази да даваоци лизинга у ликвидацији имају обавезу да, у складу са специфичностима свог статуса, израде анализу ризика примерену пословним односима које успостављају и реализују у поступку добровољне ликвидације.</p> <p>Поступање супротно одредбама Смерница, а идентификовано у поступку надзора над пословањем</p>

	давалаца финансијског лизинга у ликвидацији се санкционише на начин прописан Законом о финансијском лизингу, односно Законом о стечају и ликвидацији банака и друштва за осигурање, а могло би довести и до покретања поступка принудне ликвидације даваоца лизинга.
--	--